

Na raznih odrih je s svojim glasom dosegel izredno mnogo uspehov in priznanj. Začel je svojo kariero v Zagrebu, deloval kot operni pevec v Ulmu na Virtemberskem in nazadnje v Lvovu, kjer je dal gledališču slovo in je postal profesor sopetja na tamošnjem konservatoriju. Dasi se mu je izvrstno godilo in je bil tam občespoštovan in priljubljen, ga je vendar le vlekle v službo svoje domovine, »vse mu svetu nepoznane, od nikogar spoštovane«, kot je pel Simon Jenko. Vrnil se je v domovino, kjer so mu dali za tri službe (1. Glasbena Matica, 2. Čitalnica, 3. Dramatično društvo) plače 1200 goldinarjev. Vkljub temu, da je imel Gerbič v Lvovu trikrat večje dohodke, je službe sprejel iz vzroka, »ker je čutil v sebi neko dolžnost in željo, da kaj stori za razvitek slovenske glasbe v svoji domovini« (Fr. Gerbič, Novi Akordi X. letnik št. 3). Šel je z veseljem na težavno delo: ustanovitev slovenske opere, ki ji je bil več let požrtvovalni kapelnik. Le neznosne razmere so ga prisilile, da je pustil gledališče. Temvečje delovanje je začel kot učitelj in glasbeni pedagog na šoli »Glasbene Matice«, ki ji je bil do svoje smrti neutrudljiv ravnatelj.

Kot skladatelj ima Fran Gerbič neoporečne zasluge, dasi ni mogel postati tako popularen kot recimo bratje Ipavci. Poskušal je v vseh strokah skladanja. Naši zbori se za njegove skladbe sicer niso mogli ogreti, čeprav so nekatere v resnici krasne, n. pr. moški zbor »Rožmarin« (bariton solo) »Slovanski brod«. Več sreče je imel z ženskimi dvospevi s spremljevanjem klavirja, trospev »Rožmarin« je pravi biser naše tozadevne literature. Harmoniziral je tudi narodne pesmi in »Glasbena Matica« je ob njegovi 70letnici izdala zbirko njegovih v narodnem tonu zloženih kratkih moških zborov, ki so se precej priljubili. Tudi na polju cerkvene glasbe je pokojni Gerbič mnogo deloval in napisal najrazličnejše maše, ofertorije itd.

Glavno zaslugo in po mojem mnenju največjo pa ima Gerbič za ustanovitev prvega slov. glasbenega lista »Glasbena Zora«, kot predhodnik »Novih Akordov«. V »Glasbeni Zori« je Gerbič z veliko vztrajnostjo z objavljanjem novih skladb in z izdajanjem književne priloge hotel slovensko glasbeno umetnost povzdigniti. Žal so bile razmere takrat žalostne in Gerbič je moral z izdajanjem prenehati. Ko so pa zagledali beli dan »Novi Akordi«, veselo pozdravljeni od slovenske glasbene inteligence, se je njihovim novim, modernim idejam pridružil tudi Fran Gerbič. Bil je, Novim Akordom požrtvovalen sotrudnik. Priobčeval je svoje novejšje skladbe, pisal pa tudi zanimive članke iz svojega življenja. Starček se je pomladil...

Danes ustanovitelja slovenske opere, zaslužnega slov. glasbenega pedagoga, vztrajnega skladatelja in mladega sotrudnika »Novih Akordov« ni več. Po trudopolnem življenjskem delu, ki je doživelo mnogo pre malo zaslužnega priznanja, spi eden naših prvih kulturnih pionirjev v slovenski zemlji in čaka hvaležnosti svojega naroda... Z. P.

Srednješolske vesti.

Naslov profesorja je dobil pravi učitelj na c. kr. višji realki v Idriji g. Ivan Tejkal; profesor na I. c. kr. državni gimnaziji v Ljubljani g. Fran Novak je imenovan za ravnatelja na tem zavodu in profesor na nemški državni gimnaziji v Gorici g. dr. Lovro Tretter je imenovan za ravnatelja na nemški državni gimnaziji v Ljubljani. Učiteljski zbor na I. c. kr. državni gimnaziji v Ljubljani šteje 36 članov. Od teh je 12 mobiliziranih, med njimi je 9 častnikov. Na bojišču ni padel dose-daj še nihče, težko ranjen je bil profesor g. Rudolf Grošelj na gališki fronti kot poročnik pri nekem domobranskem polku; izgubil je desno roko. Težko ranjen je prišel v rusko ujetništvo. Pozneje so ga kot invalida zamenjali in se je vrnil domov. Odlikovani so bili: zlati zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetlinje je dobil oficial g. Josip Reisner, s srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda je bil odlikovan poročnik g. Fran Vrhovnik, Signum laudis so dobili nadporočniki gg. Marko Bajuk, Rudolf Grošelj, Josip Osana in Anton Sušnik.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

XIII. redni občni zbor Učiteljske tiskarne r. z. z. o. z. v Ljubljani se je vršil v nedeljo 25. m. m. Zastopanih je bilo od 60

zadružnikov — 16. Ker so imeli vsi navzoči poročila tiskarna v rokah, se je dnevni red hitro vršil. Iz vsega podajamo tu svojim čitateljem le to, kar bi jih utegnilo zanimati. — Kakor vsako podjetje sploh, je tudi tiskarna čutila upliv vojne in sicer vsled skrčenja dela, še bolj pa vsled skrčenja delovnih moči. Tiskarna je imela pred vojno 54 uslužbencev, a sedaj jih je ostalo vsled večkratnega prebiranja samo še 13. Da so dohodki pri tako malem številu delavcev pičili, je umljivo. Vendar pa je tiskarna prebila vojno krizo dokaj ugodno. Bilanca za l. 1915 je kazala K 4142,26 izgube v letu 1916 pa še K 2466,22 skupaj torej K 6608,48. — Ta izguba pa se pokaže v bilanci vsled odpisov na nepričninah (hišah) in premičninah (strojih) in sicer se je odpisalo l. 1915 K 2072,11 + 5969,88 skupaj K 8041,99 l. 1916 pa 2051,40 + 6341,04 = K 8392,44 vsega odpisa skupaj v zadnjih dveh vojnih letih je bilo tedaj K 16.434,43, dasi vrednost tiskarniškega imetja faktično ni padla za to vsoto. Upravni svet upa, da se bo ta nedostatek tekom prihodnjih let poravnal, zato se je izguba prenesla na račun prihodnjega leta in se je pustil rezervni fond v znesku 10.481,66 K nedotaknjen. Občni zbor je v principu sklenil, da naj se »Domače ognjišče« po vojni še izdaja. Sprejet je bil predlog zadružnika Jelenca, ki se glasi: Upravnemu svetu se naroča, da spremeni pravila v tem smislu, da postanejo zadružniki lahko tudi neučitelji. Sme pa jih biti le tretjina. — Upravnemu svetu se naroča, da se skliče potem nemudoma izredni občni zbor, ki sprejme spremembo pravil in jih predloži deželnemu kot trgovskemu sodišču v registriranje. —

Kranjsko.

Občni zbor Narodne šole. Minilo sredo se je vršil v prostorih Učiteljske tisk. občni zbor društva »Narodna šola«. Ob 10. dop. otvori predsednikov namestnik J. Dimnik občni zbor, pozdravi navzoče ter podeli besedo tajniku tovarišu Fr. Galetu. V svojem kratkem poročilu povdarja, da v letu 1916. ni bilo toliko naročil od strani šolskih vodstev kakor v prejšnjih letih, vzrok temu je to, ker je mnogo šolskih voditeljev mobiliziranih, učiteljice, ki jih nadomestujejo, pa ne poznajo poslovanja »Narodne šole«. Solam so se pošiljale potrebščine proti 10% popustu. Občinski svet ljubljanski nam za leto 1916 ni podelil nikakršne podpore, pač pa sta se spomnili našega društva »Kmetška posojilnica za ljubljansko okolico«, »Kranjska hranilnica« ter nakazali po 100 K, »Obrtno pomožno društvo« v Ljubljani pa 20 K. Tajnikovo poročilo se je odobruje vzelo na znanje. Nato poroča blagajnik tovariš Alojzij Kecelj o računskem zaključku za l. 1916. Iz njegovega poročila povzamemo, da je imelo društvo 823,93 K dohodkov in ravno toliko izdatkov. Skupna imovina koncem leta 1916 je znašala 6688,26 K mimo lanskega leta 6614,31 K, je torej 73,95 K več imetja. Ko so pregledovalci računov izjavili, da so račune pregledali in našli v najlepšem redu, se na predlog tovariša Jelenca podeli odboru oprostilo. Volitev se izvrši v vsklikom. V odboru ostanejo dosežani odbor-niki in isti pregledovalci računov.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem je sklicalo svoj občni zbor na 4. aprila 1917. — Ker pa ta občni zbor ni bil sklepčen, bo društvena opravila opravljal v smislu § 21. pravil dosežani odbor do prihodnjega občnega zbora.

Kranjske vesti.

† AVGUST JENSKO.

Danes teden je umrl po večletnem bolehanju v najlepši moški dobi v ljubljanski deželni bolnišnici tovariš Avgust Jensko, učitelj na Bledu.

Avgust Jensko je bil rojen 1878 l. v Fužinah v Bohinjski dolini. Leta 1898. je dovršil ljubljansko učiteljsko; sposobnostni izpit je napravil leta 1900 in bil leta 1901 stalno nameščen. Služboval je par let v Nevljah pri Kamniku, potem je dobil službo na Bledu. Blagi pokojnik je bil zaveden slovenski učitelj, značajan mož, ki ni krenil s poti, ki jo je spoznal za pravo tudi ne ob času najhujšega pritiska. Vse svoje uspešno delovanje je posvetil blaginji slovenske mladine in slovenske domovine. Iz dna svoje mehke duše je ljubil našo gorenjsko stran in krasne Gorenjske planine. Ob prostem času je oprtil nahrbtnik in pohitel na naše divne vršace, kjer

se je radoval večno lepe prirode. Gorenjec po rojstvu in služboval je na Gorenjskem in vendar se ni mogel nikdar dovolj nagledati gorenjskih krasot. Bodi ti zemlja lahka, sredi ljubljanskega polja! Mi učitelji te ohranimo v trajnem in blagem spominu!

—r— Tovariš Leopold Morela učitelj v Metliki, ki je od začetka vojne mobiliziran, je povislan za praporščaka.

—r— Vinko Ravnikar, gojenec ljubljanskega učiteljskega je bil odlikovan z bronasto hrabrostno svetinjo in obenem povislan v praporščaka.

—r— Odlikovanje. Ponesrečeni nadporočnik 78. pp. Makso Sever je dobil po smrti dek železne krone III. razreda z vojno dekoracijo.

—r— Iz ljudskošolske službe. Albina Brađaškova je nameščena za suplentinjo v Šmartnem pri Kranju, Josipina Erjavčeva pa na Krki; suplentinja Marija Tušarjeva v Idriji je imenovana za stalno učiteljico. Angela Hafnerjeva je imenovana za začasno učiteljico v Šmartnu; suplentinja Ljudmila Lederhasova je imenovana za začasno učiteljico v Škofji Loki, Margareta Lillegova pa za začasno učiteljico v Kovarju; učitelj Josip Gorišek je premeščen s Svete gore v Leše v radovljiškem okraju; Melanija Severjeva je imenovana za začasno učiteljico v Moravčah; Ana Kersnikova za suplentinjo na Rovah in Irma Cepudrova za začasno učiteljico v Šmartnu pri Kranju; učiteljica Pavla Čopova v Borovnici je začasno vpokojena; Justina Hitjeva je nameščena za suplentinjo v Dobrničah; učiteljica Valentin Vidic-Vrhovčevi je poverjeno začasno vodstvo ljudske šole Hinjah; Karolina Lavričeva je imenovana za začasno učiteljico v Sostrem; Pavla Hvalova za suplentinjo v Juršičah; Ivana Sušnikova za začasno učiteljico v Škofji Loki; Karmen Hvalova za suplentinjo v Mokronogu; Evlalija Dimnikova za začasno učiteljico na III. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Josipina Vodiškova za suplentinjo pri D. M. v Polju.

—r— Na zadnji seji je sklenil deželni šolski svet za Kranjsko, da se eno učiteljsko mesto na deški ljudski šoli v Kranju in dve učiteljski mesti na deški ljudski šoli v Škofji Loki, ki so bila razpisana v stalno nameščenje in za katera so prosili izoborno kvalificirani učitelji vojaki, za sedaj ne zasedejo stalno, temveč se pozneje, ko nastopijo redne razmere, še enkrat razpišejo v stalno nameščenje.

—r— Deželni šolski svet Kranjski je podelil Urbana Ferina ustanovo za vdove in sirote ljudskošolskih učiteljev učiteljski vdovi Mariji Kalanovi v Mavčičah.

—r— Deželni šolski svet Kranjski je dovolil 20% zvišanje prejemkov oziroma remuneracij strokovnemu učitelstvu na meščanski šoli v Krškem za solnčno leto 1917.

Štajerske vesti.

—š— Učitelju Maksu Viherju se je podelila po njegovi junaški smrti tudi še velika srebrna hrabrostna kolajna I. razreda, ki se je poslala v spomin njegovim potrtim staršem.

—š— Šentlennartski okraj in — naš vojni podporni sklad. Dopisnik iz ormoškega okraja se zgraža nad duetom, ki sta ga bila zakročila »prijatelj« stanovskega podpornega sklada. Kako bi še le ozigosal prečudno stanovsko zavednost v našem okraju! Tu bi nastopili kar celi mešani zbori z učitelji — posestniki kot dirigenti na sramotni oder! Razkrinkani bi bili med njimi tudi nekateri paraziti, ki niso niti člani stanovske organizacije (o naročitvi stanovskih glasil kar molčimo!) a vtaknejo brezvestno in brez sramu v žep ves poboljšek, ki ga jim je ta priborila z naporom vseh združenih sil. V istini, žalostna vam majka! Izgovorani; zato se udajamo trdnemu upanju, da popravite zamujeno v polni meri in da v bodoče ne živovarite zakrknjenega srca v tem grozopolnem času, temveč darujete po svojih močeh tudi žrtve — pred vsem s v o j e m u s t a n u!

—š— Štajerske šole in tretji štajerski vojaški dan. — Glasom oficialnega izkaza se je na štajerskih šolah za 3. vojaški dan — zbirka v vojnopomožne svrhe — nabralo 28.562 K 30 h. — Po tem izkazu smo si sestavili naslednje notice: a) Učenci ljudskih in meščanskih šol so darovali za to zbirko K 22.703:46, a učenci srednjih šol in učiteljske K 5.858,84. b) Za navedeno vsoto so prispevali: Gor. Štajersko K 7.465,36, Srednje Štajersko K 12.647:70, a — Spodnje Štajersko K 8.449:24. (Pri Sred. Štajerju seveda odvajajo dež. stolno mesto Gradec z mnogimi svojimi učilišči!) — c) Na spodnjem t. j. slovenskem delu Štajerja so v

† FRANC GERBIČ.

Jeseni leta 1914, ko je na galiških poljanah že smrt žela bogato žetev, je v Ljubljani zatisnil svoje oči nestor slovenskih skladateljev, stvaritelj naše narodne himne Davorin Jenko. Ni mu bilo mogoče prirediti pogreba, kakoršnega je zaslužil kot nositelj prapora naše narodne zavednosti in ponosa, hvaležni narod ni mogel dati izraza svojim čustvom, ko se je poslavljaj od groba enega svojih največjih sinov. In v pretečenem tednu smo spremljali na ljubljansko polje drugega starešino slovenskih glasbenikov, ravnatelja Frana Gerbiča. Ko smo kolikor mogoče slovesno praznovali mojstrovno sedemdesetletnico, se pač nismo nadejali, da se bo tako hitro poslovil od nas, mož dela in vztrajnosti, saj je bil pri svojih sedemdesetih letih razmeroma čil in ga je smrt dohitela skoro nepričakovano. Bolan je bil resno le par dni, dočim je prej še vedno opravljal svojo službo kot profesor na »Glasbeni Matici«.

V mladosti si je bil izbral za svoj poklic učiteljski stan, toda vlekle ga je drugam. Šel je na praški konservatorij in ga tudi dovršil kot izvrsten pevec-tenorist.